

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak ...

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

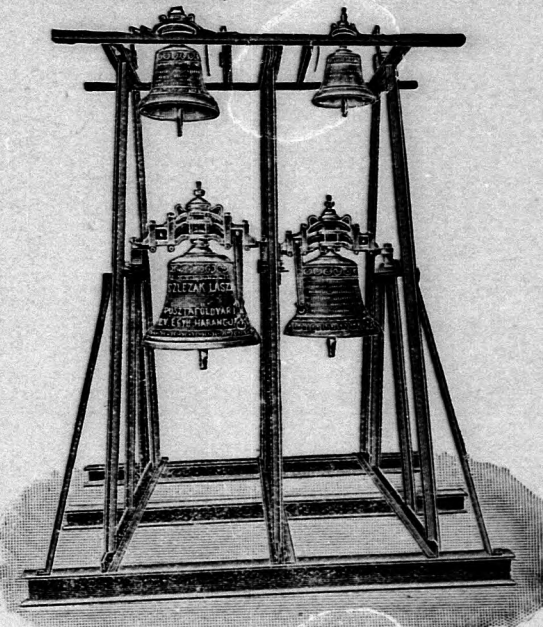
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

**Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)**

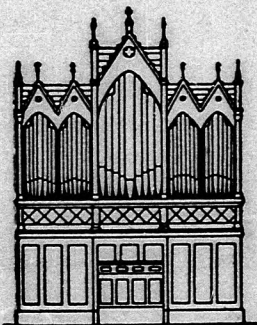
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a legszebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozottatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szentendrei, tiszadada, zádorháza, orosháza, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklósi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszka egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelkezésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású oszloprendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.

40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezidő szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltébb árban teljesít. Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECZENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

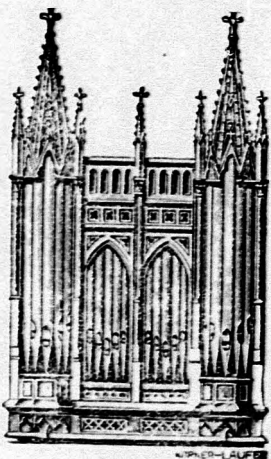

NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŐ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA VÁLLALATA 0 0 0 0
DEBRECZEN, SIMONFFY-UTCZA 5.

Csak első
díjakkal
kitüntetve.

Alapított
1907-ben.

A pécsi
országos
kiállításon
állami
aranyérem-
mel kitün-
tetve.

Alapított
1897-ben.

Angster József és Fia

Pécs.

Orgona- és harmoniumgyár

A budapesti bazilika nagy orgonájának építője. Ajánlja kitűnő hang- és erős szerkezetű légnymatu és elektromos berendezésű

Orgonáikat

a legjutányosabb árak mellett, művészi kivitelben. — Raktáron kitűnő hangu

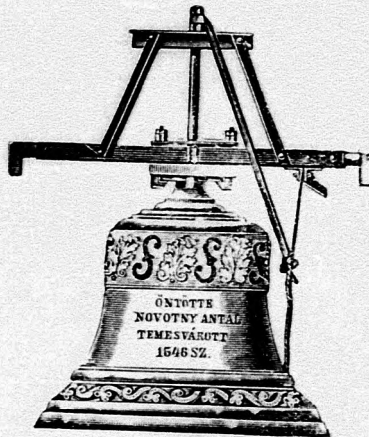
HARMONIUMOK minden nagyságban

Elektromos fújtató készülékek.

Arjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár
Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmányu új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákat, régi harangok lyet nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványokak. Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak — Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagyéremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

◆◆ Legujabb gyógyszer. ◆◆

Ezen balzsam legujabb gyógyszer ugy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert ugy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnél csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvény és csuznál továbbá meghüleséknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bérmentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fillérért. 6 dobozt 3 K. 65 fillérért bérmentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszarvu“ gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek erdreti árakban szerezhetőek be.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Egyetemi tanévmegnyitó imádság.

(Debrecenben, 1915. évi szeptember hó 27.)

A mi segedelmünk jöjjön az Úrtól, aki teremtett, megtart és igazgat mindeneket! Ámen.

*

Örök Isten! Mindenható Felség! akinél minden változás vagy változásnak árnyéka, a te fönségedet ragyogja a megmérhetetlen mennybolt csillagtáborra és a világok roppant alkotmánya nagyságod hirdeti. A te karod hatalommal teljes, a te kezéd erős és a te jobbod méltóságos. Te uralkodol a tenger kevelységén, a népek háborgásain és a múlandóság zajló hullámai fölött. A nagy vizek zúgásainál, a tengernek felséges morajlásánál felségesebb vagy Te a magasságban! Régente fundáltad a földet és az egek is a te kezédnek munkája. Azok elvesznek, de Te megmaradsz; mindazok elavulnak, mint a ruha, mint az öltözet, elváltoztatod azokat és elváltoznak. De Te ugyanaz vagy és a te esztendeid el nem fogynak.

Mi csak megannyi hontalan porszemekként bolyongunk alá s föl. Napjaink a vetélőnél gyorsabban siklanak; műveink, alkotásaink és messzeható terveink mind-mind a könnyörtelen változandóság játékszerei. S ha Te elrejtéd tőlünk arcodat, olyanná lesz törekeny életünk, mint a tűnő hab a futó folyam árján, vagy mint a lehellet, mely a semmiségbe száll.

A tovaröppenő idő szárnya-suhogása ime most is fölverte keblünkben múlandóságunk borongó érzetét. S míg szemünk előtt sötéten lebeg a mélytitkú jövődő fátyola, — míg lábaink alatt az anyaföld ellen feltámadt a tenger a népek tengere, — míg kétségeink és reményeink fáradt madarakként szállonganak az új esztendő ködbe borult tájékaik fölött: tudomány-

egyetemünk második tanévének küszöbéről ismét a te házad tornácaiba vágyakozott a mi lelkünk, Te örökkévaló Köszál, szerető Atyánk az Úr Jézus Krisztusban! Óh mert zaklatott, remegő szívünk itt, házad pitvariban édes enyhületet talál. Csodás fönséged itt még dicsőbben ragyog örök kegyelmed sugaraiban. S e napfény melegénél keblünk minden vágya és reménye, hálája és keserve egyetlen érzelembe olvad át: imádasod szent áhitatába!

Nagyok és csodálatosak a te dolgaid óh Uram, mindenható Isten! Igazságosak és tökéletesek a te útaid óh szentek királya! Csodás hatalmadért s szerelmedért, amellyel minket, bűnös porgyermekeidet átölel-s, — jótétemenyidért, amelyek minden nap megújulnak rajtunk, hálaadás áldozatával járulunk kegyelmed számolyához jó Atyánk!

Téged áldunk gyarló életünkért, melyet szárnyaid árnyékában rejtegetsz, holott a vészes fergeg mellőlünk már annyi ezereket, nálunk sokkalta jobbakat kigyomlált az élők földéből. Téged áldunk a te drágalátos ajándékaidért, az értünk vérző s értünk porladó honfi szívekért, melyeknek hősieis önfeláldozása jóillattételnek kedves tömjéneként száll trónod elébe, hogy egeid meghassza. Téged áldunk, hogy most is kegyesen meghallgattad az értünk könyörgő eget és földet, búzát és olajat, — s midőn ádáz ellenségeink ketté akarták törni kezünkben a kenyérnek botját: Te bő tárházad ajtaít megnyitád s aranykalászos rónaságainkat, halmainkat s szőlőhegyeinket jóvoltoddal koronáztad meg.

De minket magunkat is megkoronáztál Te Uram! dicsőséggel és tisztességgel: hivatásunk, rendeltetésünk fenköit tudatával, hogy a múltak százados, fényes hagyományaitól megszentelt talajon fölemelhessük az örökkévaló kapukat: a tudomány, az emberi tökéletesbedés csarno-

kát, amelyek fölött az igazságnak tűzszlopa és melyek a te országod gyönyörűséges tájaira és magasztos távlatára nyílnak.

Óh világosságok Atyja! Te tőled száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék. Te szóltál egykoron, hogy a sötétségből világosság ragyogjon s te gyújtottál világosságot a mi szívünkben is a te dicsőséged ösmeretének a Jézus Krisztus arcán való világoltatása végett. Te magad szenteld föl a szellemi világosság eme nagyra hivatott új csarnokát is a világ ama Világosságának hajlékává. — hogy rajta mindenkor megtörjenek a sötétség hatalmainak tusakodásai s köfalai között szüntelenül Téged magasztaljon a mi szívünk és a te dicsőségedet hirdesse életünk! Vezesd értelmünket itt fokról-fókra feljebb a szellem s tudomány dicső magaslataira, hogy az elénk táruló új igazságok áldott fénye mellett megösmérhessük és meghódíthassuk a világot: az élet és valóság széles birodalmát s folyvást közelebb juthassunk Te hozzád, — az igazság tündöklő napjához, az örökkévalóság és tökéletesség boldog kútfejéhez!

Isten, jó Atyánk! Gondviselésed oltalmába ajánljuk tudományegyetemünk ifjúságát, egy szebb jövőre letéteményesít. Oltsd keblökbe kötelességeik, magas hivatásuk tiszta öntudatát, a tökéletesbedésnek égő szomját s gazdagítsd szellemüket az ösmeretek s a jellem drága gyöngyeivel, hogy idővel valóra válthassák az egyház s a haza rajtok csüggő édes reményeit s mint a

te királyi papságod választott tagjai bármely élet-hivatásban is híven és méltóan szolgáljanak Téged s Te megtisztelhesd őket! Töltsd bé szívöket az igaz alázat és a szeretet lelkével, amely mindenét csakis Te néked köszöni s amely semmi földi, önző, romlandó érdekre nem tekint s csak az után eped, hogy hasonlatossá lehessen Te hozzád! Tedd ifjú életök épületének szegletkövévé egyszülött Fiadat, lelkünk üdvösségét; „bocsásd lelkökbe néhány sugarát annak az erőnek és szelidségnek, hitnek és szeretetnek, buzgóságnak és béketűrésnek, melyek az ő homlokát mennyei fényet koronázták“, — hogy ekként a test és világ káprázatos gyönyörei helyett a te csodálatos szerelmed ösvényei ragyogjanak folyton szemök előtt s tulajdon óemberök soha föl ne tartóztathassa őket Feléd, örök hazánkba vezető útjokban!

Népek, nemzetek mindenható Ura! ki annyi balszerencse közt s oly sok vizsály után mind- eddig kegyesen megőrzéd a magyart s romlása szédítő örvényei fölött nem egyszer sasszárnyakon hordozád, — ki csak az imént is észak pusztító vad hordait Kárpát szent bércének védő paizsán megtöréd: áldd meg, kérünk, az ezred- éves szép hazát! Azt a tengernyi könnyet s honfivért, mely itt minden göröngyre oly gazdagon emelt, fogadói immar engesztelő áldozat gyanánt s adj erőt jóvoltodból munkás, tiszta, önfeláldozó hazaszeretettel, háborítatlan benső fejlődést s majd a béke ölén új, diadalmas, fé-

TÁRCA.

Nagy-Oroszországból.

Nagy-Oroszországnak
Keilő közepében
Fájó nőta csendül,
Síró panasz zendül
Fekete, vak éjben.

Nagy-Oroszországnak
Szomorú a tája.
Sok jó magyar legény
— Dúsgazdag vagy szegény —
Ott talát tanyára.

Nagy-Oroszországban
Nincs már pajzán nőta;
S ha leszál az éjjel,

Sok fogoly letérdel,
S álmodik zokogva.

Otthon jár a lelkük
A virágos réten,
Vagy a kis családban,
— Hol miattuk gyász van —
Mit elhagytak régen . . .

Nagy-Oroszországban
Alszik a rab-tábor
De reggelre kelve —
Újra zeng remegve,
Újra sír a nőta
Szép Magyarországról,
Nagy-Magyarországról! . . .

Nagy Ilonka.

nyes korszakot — jövő századok messze láncolatán!

Akit szeretsz, megdorgálsz, Uram! s megostorozol mindent, kit fiaddá fogadsz. Megostoroztad a te fölkenedet, azt a nagy királyt is, kit újabb történelmünkben bölcs céljaid választott eszközeül rendelél. Égő fájdalmak, súlyos megpróbáltatások tüzeben edzted a szívet, hogy aztán kiengesztelhesd és magasztos összhangba olvaszthasd benne múltunk már-már kibékíthetlen ellentéteit. Uram! ki a királyi korona mellett az aggastyánok koronájával a bölcsességgel és gazdag tapasztalattal is megkoronáztad s a világháború vérzivatarában ismét nehéz próbára tetted ősz fejét, — tartsd meg őt nekünk hosszú éveken át s vezesd tovább is a te bölcseséged világtörténelmi ösvényein! Te magad jársz táborot dicső hadaival, melyek az erkölcsiség és emberiség fenkölt eszméiért hullatják vérüket! Hints fényt a nevére s áldást életére, hogy még sokáig boldogithassa birodalma hűséges népeit, — s az igazság pálcája, melyet vigasztalásunkra adtál a kezébe, erős záloga legyen a becsületnek, üdvnek s békeségnek a művelt világon!

Szent istenünk, kegyelmes, jó Atyánk! Mig odakint a bűnös világgal búsulásodnak kelyhét itatod s reménynek indult nagy nemzetek fölött üléstidnek mennydörgése zug: oh jelenj meg nekünk az új esztendőben, — mint egykor Illyésnek a főreb szent magaslátin — halk fűvalom közepette, hogy a tudomány templomát zajtalan kutatás, szelíd elmélkedés, Téged szomjazó áhítat töltse bé! Emelj föl mindnyájunkat itt „az emberi méltóságba és emberszeretethe vetett hitben egyesült lelki országodba“, hol az ellenségeskedés és gyűlölet fölött diadalt ült a jó s honnan az engesztelődés és testvériség erői áradnak a földi világra! Áldj meg bennünket munkánkban hűséggel, odaadással és forró buz-

gósággal, hogy a te erőd a mi erőtlenségünkben is megdicsőülhessen! De áldd meg szívünk csöndes, szent munkáját is, amely romolhatatlan javakat gyűjtöget, hogy gazdaggá tehesse ezt a kifosztott, szegény, kopár földet! Jöjj és ihlesd meg keblünket áldott Lelkednek titkos erejével, hogy túl a munkán s hivatáson, túl a földi élet gyönyörűségein és tisztességein, amaz egy szükséges dolgon csüggjön tekintetünk, — amit ez a világ meg nem adhat nekünk: a te örökkévaló atyai szíved gazdagságából meríthessük lelkünk békeségét!

Adj mennyei vigaszt — Atyánk! — e gyászolók sötét táborának, kiket a te bölcseséged siralomra, olthatatlan fájdalomra hívott! Adj üdvösséget a becsület mezején porladó hősöknek, — kiknek álmain meghatottan viraszt a honfikegyelet! A töredelmes bánattól ne vond meg kegyelmed s akik tékozló fiakként Tőled elszakadtak, mindenhatóságod csodajeleivel hívd ismét magadhoz az atyai hajlékba, hogy nyomorúltan el ne vesszenek! Segítsd diadalra a szeretet királyi törvényét, Üdvözítőnk parancsolatát ezen a sivár bújosó csillagon, — hogy a bűn és nyomor dús éjszakájára egy új teremtés hajnala derüljön, mikor az ember elterzult, sötét arvonásin az Isten képe ismét felragyog!! Ámen.

Mi Atyánk! ki a mennyekben vagy! stb. Ámen.

Téged kerestünk, zsámolyodhoz borúltunk munkánk kezdetén, mennyei jó Atyánk! Hiszen ha a tengerek felé törtetnek a magas hegyek ölén fakadó csermelyek: szívünk érzelmei s lelkünk gondolatai, melyek jószágod és kegyelmed magaslátin születnek, hogyan vágyakoznának istenséged mélységei után?! — Tápláld bennünk az új tanévvel is lelkünknek azt a magasztos honvágyát, — az örök igazság és tökéletes jószág felé vonzó fensőbb sejtelmét és sovargá-

GEBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET. — (KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)

Debrecen sz. kir. város legrégibb temetkezési vállalata. Alapított 1868. évben.

Elvállal temetések rendezését Debrecenben, valamint az ország bármely részében, a legmagasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy 2 harc-tér bármely részéből, előre megállapított leg-szolidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és érc koszorúkból.

Sürgőnycim: Gebauer temetkezési Intézet Debrecen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadjatik.

sait, melyeket Te magad oltottál az emberi kebelbe! — Szellemi, erkölcsi tökéletesbedésünk csarnokának küszöbein állunk, de mélyen érezzük, hogy a legmagasabb cél, mely előttünk lebeg, — legbecsesebb tulajdonunk, — a legdicsőbb tökéletesség kútfeje ma sem lehet egyéb, mint az az evangyéliomi lelki szegénység, amely egykoron a mennyek országának ígérését nyerte. Óh add bát nekünk, Atyánk, ezt a szegénységet, hogy általa gazdagokká lehessünk Te benned; hogy folyton örök céljainkra s Te reád tekintvén, új meg új bátorságot meríthessünk ahhoz a küzdelemhez, melyet számunkra itt aiant rendelél s buzgó hálát rebeghessünk neked életünknek minden órájáért, melyeket azért ajándékoztál nekünk, hogy ama jövőd, maradandó városunkat már idelelt híven kereshessük!

Óh nyugtasd meg, Atyánk, az új esztendőben tudományegyetemünkön városunkon, hazánkon és a te anyaszentegyházadon! Kegyelmed fényes hajnali csillagát!!* Amen.

Sass Béla.

* Idézetek Jakab 1. 12. 89. Zsolt. 14., 10. v. 65. Zsolt. 8. v. 92. Zs. 1. v. 109. Zs. 2. v. 12. Zs. 3. v. 15. 3. Hózeás 2. 20. k. 2. Kor. 4. 6. János 8. 12. v. 12. 26. v. Ap. Csel. 4. 11.; dr. Baksay Sándor; V. Mózes 32. 11. Zsolt. 12. a Jézus ben Sira 20. 3.; V. Dr. Hózeás 2. v. 109. dics. 2. v. Luk. 10. 38-42. V. 6. 7. 20. v. Zsolt. 12. 11. v.

A debreceni tudományegyetem második évének megnyitása.

Szép, fényes ünnepe volt szeptember 27-én a debreceni tudományegyetemnek. Az egyetem új rektor magnifikuszának és az egyetem tanácsának beiktatásához, valamint az 1915-16-iki tanév megnyitásának aktusához adta meg a város előkelő közönségének impozáns érdeklődése az ünnepi keretet.

Az egyetemi közgyűlést megelőzően délelőtt 10 órakor a Nagytemplomban istentisztelet volt,

amelyen Sass Béla egyetemi tanár mondott szép imát, amelyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk. Az istentiszteletről a nagyszámú közönség 11 órakor vonult föl a kollégium dísztermébe. Ott láttuk a díszes közönség soraiban Baltazár Dezső dr. püspököt, Domahidy Elemér főispánt, Márk Endre udvari tanácsos polgármestert a városi tanács élén, Weér György dr. kir. ítélőtáblai tanácselnököt, Kesserű Lajos dr. törvényszéki elnököt, Kenézy Gyula dr. udvari tanácsos egyetemi tanárt, Uhlarik Béla máv. üzletvezetőt, Groh Ferenc prépost-plébánost, Pákozdy Sándor alispánt, Rásó István vármegyei főjegyzőt, Gáthy Balint kir. ügyészt, Rostás István rendőrfőkapitányt, Siposs Gyula posta- és táviradafelügyelőt, Geressy Kálmán kir. tankerületi főigazgatót, Krausz Vilmos főrabbit, Schramek József dr. főtörzssorvost, a tanintézetek vezetőit és tanárait, a nőegyletek vezetőit stb.

Az egyetemi tanács a szőnyeggel borított, díszes emelvényen helyezkedett el, amelyen két palma között állott a király arképe. A kollégiumi kántus a Himnusz magasztos melódiájába kezdett, amelyet a közönség veie együtt énekelt el.

Az ünnepes bevezető után Kiss Ferenc prorektor az egyetem múlt évi életét ismertette. Az első hivatalos fenykedés a kinevezeti tanárok eskütétele volt 1914 augusztus 31-én. Nyomban hozzáálltak az elmaradt előkészítő munkák pótlásához. Az előadó és szemináriumi helyiségek hiányoztak, mert a katonaság tartalékkórházat rendezett be a kollégiumban, amelynek az egyetem céljaira szükséges helyiségeit a tiszántúli református egyházkerület már előzően átengedte. A helyiségekben mutatkozó hiányok zavaró hatását fokozta hét egyetemi tanárnak hadiszolgálatra való behívása. Később Tóth Lajos dr., Mártonffy Marcell dr. és Darkó Jenő dr. szabadságoltattak, valamint a tanév folyamán besorozott Bernolák Nándor dr., Kovács Gábor dr., Milleker Rezső dr. és Ruttká Ferenc dr. egyetemi tanárokat is fel-

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.
AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJELEGYÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

mentette a honvédelmi miniszter, de Márffy Ede dr., Iványi Béla dr., R. Kiss István dr. és Huss Richárd dr. egyetemi tanárok mindmáig katonai szolgálatot teljesítenek.

Az első tanévet a legnehezebb viszonyok között 1914 október 1-én nyitották meg. Az első szemeszter előadásait október 6-án megkezdték és folytatták december 20-ig, amikor az első tanfélév bezáratott. A második félév előadásai január 20-án kezdődtek. Az eddig szükséges helyettesítések számát szaporította Jászi Viktor dr. váratlanul bekövetkezett elhunytja, akiről most a következő szép szavakban emlékezett meg Kiss Ferenc prorektor:

— A teljes méltánylat objektivitásával s a méltán kiérdemelt kartársi szeretet melegével írom be egyetemi évkönyvünk lapjaira, hogy e váratlanul jött csapás egyetemünkre nézve rendkívüli veszteséget jelent, mert olyan férfi dőlt ki sorainkból, kit minden irányú kiválóságai a jelesek között is az első helyre rendezhettek.

A második félév előadásai 1915 május hó 31-én bevégeztek. Átérve a hársó munka vázolására melyet az egyetem az elmúlt tanévben a nemzeti és egyetemes tudományosságot szolgálta, elsősorban is a lelkismeretes, odaadó tanári munkásságot említette a szónok, majd az egyetem hallgatóinak munkásságáról emlékezett meg. Az a 190 hallgató, akik a három koronát az első s az a 84, akik a második szemesztert az egyetemen töltötték, becsületesen cseget tett kötelességének.

A kollégiumi jótéteményből 33,544 koronát kaptak az egyetemi polgárok, amihez hozzászámítandó a református hittanhallgatók mintegy 25,000 koronát kitevő legációi jótéteménye, egyéb forrásból 11,900 korona esett a hallgatók segítészére.

Külön fejezetet követel az egyetem múlt évi történetében a világháború, amely rendkívüli viszonyokat és rendkívüli intézkedéseket teremtett. Az akadémiai önkéntesek számára létesített altiszti iskolába az egyetem hallgatói közül 60-an jelentkeztek, közöttük 41 theologus. A jelentkezett hallgatók 1915 március 1-én osztattak be csapatszolgálatra és azóta már a harctereken vannak. Szeptemberben a státusuk következőkép volt megállapítható: időközben kilépett 2, segédszolgálatos 1, az északi

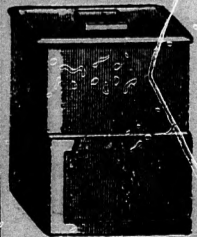
harctéren küzd 4, a déli harctéren 4, sebesülten vagy betegen kórházi ápolás miatt és szabadságon van 14, orosz hadifogoly 3, olasz hadifogoly 11, négyen pedig: Kolumbán Kálmán, Imre János, Jakab Sándor, Leel-Össy István hősi halált szenvedtek.

A múlt év vázlatos beszámolója után köszönetét nyilvánította a prorektor a miniszterelnöknek, a kormánynak, a kultuszminiszternek ama jóindulatukéri, mellyel az egyetemet az első évében a fejlődés feltételeivel ellátni hazafias feladatuknak tekintették, köszönetet mondott továbbá az egyetemi tanácsnak, a református egyházkerületnek, a kollégium igazgatóságának és Debrecen közönségének, aztán a következő szavakkal fejezte be beszédét:

— A beszámolás gondterhes, de felelősségteljes munkája után viselt rektori méltóságom egy kedves kötelesség teljesítését kívánja meg tőlem. Az illetékes testület a tudományegyetem 1915—16. évi rektor magnifikuszává Bernolák Nándor dr., az illetékes karok dékánokká Sass Béla, Kiss Géza dr., Láng Nándor dr. ny. r. tanárokat választották meg, kiknek magasztalását a vallás- és közoktatásügyi miniszter jóváhagyni méltóztatott. Ifjú egyetemünknek diszjelvei, melyeket átvújthatnék, nincsenek. Mi: az első rektor s tanács a haza, az ifjúság és a tudomány szeretetét hordtuk jelvényként lelkünkben. Ezeket hagyjuk az új tanácsnak s azon forró kívánságai, hogy az idők és történetek Úra egyetemünket királyunk díszére, magyar hazánk üdvére, történelmi hivatásának betöltésére, a kultúra, civilizáció s humanizmus elővitelére virágoztassa s e munkában az újonnan széket foglalók erejét, tudását, lelkesedését eredménnyel s sikerekben gazdagon dicsőítse meg, az 1915—16. évi rektor magnifikuszt s tanácsot hivatalába beiktatom s felkérem őket székeik elfoglalására.

Hosszas, lelkes éljenzés kísérte Kiss Ferenc prorektor gyönyörű beszédét.

Eközben az új tanács, Bernolák Nándor rektorral az élen, elhelyezkedett a zöld asztalnál és az új rektor emelkedett szólásra. Beszédét azzal az óhajttal vezette be, vajha mihamar elkövetkeznének a béke nyugodt napjai a csendes tudományos munkálkodás számára. Az egyetem alattvalói hódolatának adott kifejezést a király iránt, meleg testvéri üdvözlését

Kifoszthatlan alamizsna-persely.

Sem feltörni, sem bármilyen módon az ezüst-, vagy papírpénzt belőle kiszedni nem lehet. (Szabadalmazva.)

Falra vagy asztalra erősíthető, vaslemezből, nagyon erős kivitelben, Wertheim zárral, két kulccsal, tölgyfa színre festve és fényezve. 25 cm. magas, 20 cm. széles, 14 cm. mély, súlya 4-40 kilogramm.

Ára osomagolással 32 korona.

Gyártja:

Jurisics Márton harangöntő és harangfelszerelő

BUDAPEST, VI. KERÜLET, RÓZSA-UTCA 51—53. SZÁM.

tolmácsolta a harctéren küzdő egyetemi tanároknak, végül köszönetét fejezte ki azoknak a közéleti tényezőknek, amelyek az egyetemet támogatják. Programot egyébként — mondta — nem kívánok adni, benne van az az egyetem tanszervezetében: olyan egyetemi életet kívánunk folytatni, amely a tudományos búvárkodásban komoly eredményeket ér el.

Az ünnepélyes, mélyenjáró szavakat meleg tapsvihár követte.

Ezután az egyetemek ősi szokásához híven Bernolák Nándor dr. megtartotta rektori székfoglalóját. „A világháború tanulságainak befolyása a büntetőjogi reformokra” címen. Arról értekezett, hogy a háború a judikatura elé új tanulságul állította az üzletszerű büntetéseket, akik előkeiően élnek, automobilon mutogatják magukat s megtevesztésül talán ezeket is adnak jótékony célra s ugyanakkor használhászásból a hadsereg vesztére törnek. Az új büntető reformnak arra kell irányulnia, hogy különválassa a többi bűnösöktől az üzletszerű büntetéseket, akik pontos kiszámítással törekcsenek arra, hogy mikép ártsanak a társadalomnak, a nemzeti becsületnek. A reformnak az egyénésítés gondolatát el kell helyezni, szakítania kell azzal a felfogással, amely nem védelmezte az emberanyagot; bele kell vinni azt a felfogást, amely nem a ruhát, a külsőt tekinti az emberi lélek kritériumának, hanem az igazi belső értéket és a büntetőjog akkor szolgálja az igazság célját, ha belemélyed az életbe és nem a rendszerek téves ideológiájából, hanem az élettapasztalatokból vonja le a konkluziókat.

A hallgatóság általános, feszült figyelemmel kísérte Bernolák Nándor székfoglaló előadását és minduntalan hangos helyesléssel adott kifejezést tetszésének.

Végül Kiss Géza dr., a jog- és államtudományi kar ezidei dékánja intézett az ifjúsághoz rövid buzdító beszédet, melyben a nemzet kulturális munkájának fontosságát hangoztatta a háborúban is. Rámutatott annak nagy jelentőségére, hogy a magyar államnak nemcsak arra volt elég ereje, hogy az egyetemi oktatást a régi mederben fentartotta, hanem arra is, hogy ép a világháború kitörésekor két új egyetem is megkezdhesse működését. Utalt a tudomány nagy szerepére a Németbirodalom hatalmának kialakulásában és hangoztatta e példa követését. Végül az ifjúságot fokozott szorgalomra, törekvésre buzdította s ezután a tanévet megnyitottnak jelentette ki.

A zajos tetszésnyilvánításokkal fogadott beszéd után az énekhar elénekelt a *Szózat*-ot s ezzel az ünnepély véget ért.

Tollrajz a mi traktusunk közgyűléséről.

Hát ezt is meg kell tenni valakinek. Meg kell írni itt-ott a nagy Alföld egyik-másik traktusáról, hogy milyen letolyása volt az egyházmegyei közgyűlésnek.

Hadd maradjon nyoma és emlékezete egyházi lapjainkban a mi egyszerű közgyűléseinknek. Az idő úgyis kerülhetetlenül száll, repül tovább. Egy kis históriát, történetet csinál ott is, ahol nem is gondolná az ember.

Mi középszabolcsi traktusbeliék ebben a veszedelmes, drámai fordulatokban gazdag s Isten kegyelméből minden nyomorúságaink mellett is szép és dicsőséges 1915-ik esztendőben, szeptember hó 22-én tartottuk meg Nyíregyházán, a vármegyeház remekművű dísztermében őszi közgyűlésünket.

Reám, aki nagyobbára csak mostanában kezdem megismerni a nyuség végig gombócos menyü papjait, megvallom őszintén, olyan különös, jóleső hatással vannak a mi itteni összejöveteleink.

Rovira letolyasu gyuuese, vannak errefelé módfelett. Egy nap s aztán punktum, vége az egész összejöveteleink. Van ugyan, mert volt most is egy kis előértekezlet s egy kis bírósági tárgyalás, a gyűlést megelőző napon. No de ha egyik-másik pap erről az előértekezletről lemarad, ezért még csak a hajszála sem görbül meg. A bírósági gyűlés pedig rendszeren nem igen érdekel mindenkit. Most is — ha jól tudom — csak egy tárgya volt az egésznek, amennyiben a nyírbátori szent eklézsia presbiter-választási ügyében kellett intézkednie a bíróságnak.

Én előttem legalább igazán szokatlan s mégis, szerény nézetem szerint, helyes és okos dolog az, ha az egyházmegyei közgyűlés nem nyúlik tovább egy napnál.

Pompás állapot van ezen a téren a középszabolcsi egyházmegyében. Egy-két órás utazás után Nyíregyházán van mindenki. Ezek a keskeny vágányú kis vonatok, vicinálisok csak úgy viszik a papokat, tanítókat a gyűlésre, mint a katonákat a frontra.

Szóval a mi traktusunkban nem kell testamantumot csinálni annak, aki egyházmegyei közgyűlésre akar menni, mert szét van darabolva a nagy, ősi felsőszabolcsi egyházmegye. Eleven mozgású, fürge tempóban adminisztrálható, két kedves kis egyházmegye lett a régi nagy traktusból.

Már reggel kilenc óra tájban csak úgy tolongott a sok környékbeli pap, tanító a vármegyeház folyosóján, Szabolcs vezér arcképe alatt, akinek párdúcakagányát sokan irigyeltük ez alkalommal, mert hát fogvacogtató hideg, őszi időt kaptunk a gyűlés napjára.

Észre is lehetett venni rajtunk, hogy kik hát a traktus legpraktikusabb emberei. Sokan csak legényesen, egy szál őszi kabátban jelentünk meg a gyűlésen. Irigyeltük is a mi szeretett esperesünk, Görömbey Péter nagytiszteletű urunk helyzetét, aki jó meleg, takaros téli kabátot is hozott magával. Téli kabátot láttam még a nyírbogdányiak kedves öreg prófétáján, Tóth Gábor bátyánkon, Szabó Aladáron, az apagyí papon, a tanügyi bizottság érdemes elnökén s Bakos Sándor barátunkon, a kércsi magyarok örökké mosolygó fiatal papján.

Beszállingóztunk aztán lassanként a vármegye-ház dísztermébe, ahol szintén hadi-levegő várakozott reánk. Bizonyos „göre-gaboros” észjárással itt is ki lehetett volna sütni, hogy ennek a régi, becsületes, magyar vármegyének érdemes alispánjai és főispánjai azért vannak itt olyan nagy prémes kabátokba lepingálva, hogy náthát ne kapjanak.

De hát félre a tréfával. Bent a díszteremben megkezdődött csakhamar a mi közgyűlésünk legmeghatóbb része, a szokásos rövid istentisztelet.

Szép és hatalmas tenor hangjával az Ibrányi pap, Szikszay András rázendítette a legszebb zsoltárt: Te benned bízunk eleitől fogva...

Aktuális ének ez most. Vad ellenség támadta meg szeretett hazánkat a szeirozsa minden irányából.

Ment is az ének szépen, gyönyörűen. Hiszen hát őszinte lelkekből fakadt. Az egyházmegye világi tagjain is meglátszott, hogy együtt éreznek velünk, a nép között élő kálvinista papokkal, tanítókkal.

Az ének hangjainál tünt fel előttem a díszterem legfőbb pontján, az elnöki emelvény felett, István király arcképe, ezzel a felírással: Magyarok első királya. Mintha még ez a kép is megelevenedett volna előttem az éneklés alatt, mintha mondotta volna: Jól vagyon, szerelmetes feleim s barátaim. Ti ugyan az én örökségemből, az egyházakra és iskolákra adott javaimból csak kicsiny porciót kaptatok, de ne féljete, lesz még ünnep egyszer a világon!...

Az ének után következett esperes úr megnyitó imája. Szép, megható alkalmi imádság volt ez, amit jegyzőkönyvben való megörökítésre érdemesített a közgyűlés.

S aztán következett a közgyűlés megnyitása. Esperes úr a mostani háborús világ lelkesítő eseményeinek méltatása, kiemelése után, üdvözölve a traktus nagyérdemű főgondnokát, nagyságos Gencsy Albert urat, a gyűlést megnyitotta.

Hogy aztán a tárgysorozat 94 pontjával mi történt, azt már egy kicsit hosszadalmas dolog volna itt leírni. Ez a munka különben is a mi szeretett főjegyzőnk, Korocz József kedves kollegánkat illeti. Meg aztán ezzel a dologgal különben is úgy vagyok, mint a temesvári kálvinisták pompás humorú, híres

prófétája, Szabolcska Mihály, aki azt írta egyszer a konvent érdemes előadójának, dr. Baksa Lajosnak, hogy azért nem mert az általok küldött rubrikás ívbe egyet-mást beírni, mert félt, hogy elrontja az egész dolgot.

Lehetetlen azonban mégis, hogy a sok határozati javaslat közül egyet-kettőt meg ne említsek.

A számvevőszéki, illetőleg a gyámpénztári ügyek tárgyalásánál nyújtotta be Korocz főjegyzőnk azt a nagyon is okos és helyénvaló javaslatot, hogy felesleges dolog az idevonatkozó elszámolásokat minden évben kinyomatni. Költséges eljárás ez, de meg aztán szükségtelen dolog is, mert három-négy példányban úgy is el van készítve minden évről a számadás s akinek kedve van az efajta munkák bírálgatásához, bármikor hozzászólhat.

Természetesen meg kellett magyarázni ez alkalmal a főjegyzőnek azt is, hogy nem arról van itt szó, mintha a kinyomatás mellőzésével ismeretlen tételék becsempészését óhajtaná az egyházmegye, hanem igenis arról, hogy a nyomdaköltségek mellőzésével 400—500 koronát jentetve evenként megtakarítania az egyházmegyének.

Megszívlelésre való javaslat, illetőleg határozat ez. Bizony nincsen nekünk szükségünk, — én legalább bátran állítom —, még azokra a vastag kerületi és konventi jegyzőkönyvekre sem. Én legalább, az én falusi észjárásommal azt hiszem, hogy ha Guttenberg ma feltámadna, hát azt mondaná, hogy a nyomdát nem az efajta szellemi művek kinyomatására, terjesztésére találta fel.

Ugyancsak ezen a gyűlésen tárgyaltattak le az egyes egyházközségek alapító-levelei. Hála legyen a jó Istennek, vannak errefelé is, itt-ott szép és nagy alapítványaink. A Tisza-part s a nyírség porából sok nemes szívű, egyházát szerető, kegyes alapítót teremtett a jó Isten. Nagymérvű áldozatkészségről tanúskodnak ezek a sok gonddal kiállított s részben jóváhagyott s részben az egyházkerületre felterjesztett alapító-levelek.

Úgy egy óra felé járt az idő, amikor lesétáltunk a Korona-szálloda éttermébe, ahol örvendező lélekkel tapasztaltuk, hogy a tavaszi közgyűlés óta eltűnt a vendégek asztaláról a málészinű kukoricás kenyér s Isten kegyelméből, oltalmából gyönyörű szép fehér búzakenyér került az asztalra.

Az ebéd végén egy hatalmas termetű, kövér ember járt-kelt közöttünk. A ramocsaházi kálvinisták jeles tollú költőpapja búcsúzkodott tőlünk. Erdélyi Imre bátyánk készül itt hagyni bennünket. Megyen immáron ő is nyugalomba. Szívünkre is kötötte annak rendje és módja szerint az ő kedélyes modorában, hogy ne különférezzünk, hanem járjunk az egyenes, a becsületes úton.

Hogy aztán mi történt, azt már könnyű elmondani. Az egyházmegye befentesei, tisztviselői elmentek jegyzőkönyvet hitelesíteni a vármegyeházára. Lassanként elhagytuk az éttermet mi is. Kint a város utcáin ott láttuk magunk előtt a mi közgyűléseink végét jellemző tipikus képet, amint egyik-másik kollégánk, a jó falusi levegőn kipirosodott kedves arcú tiszteletes asszonnyal jött-ment egyik üzletből a másikba, beszerezni ezt-azt a családnak, a gyermekeknek, a kálvinista parókhiák egyszerű lakóinak.

Szép, tiszta, holdvilágos őszi este volt, amikor magam is elindultam a kisvasút állomására, hogy egy pár tiszamenti kollégámmal felüljek én is a mi benzines masinájú vonatunkra. Útközben feltűnt előttem egy-két botra támaszkodó sebesült vitéz s egy-két vastag talpú bakancsban lépkedő s könyező szemű falusi úrnikétől kísért katona.

— Az Est! a Nap! — kiabálta mellettem egy pár szegény ujságáros fiú.

Megvettem a Napot. Nagy, hatalmas betűkkel ez volt kisedve a lap homlokára: Szerb tüzéségi harcok a Dunán és a Száva mellett.

De nem olvashattam sokáig. Jött a vonat. Csak úgy nyikorogtak azok az apró vaskerek a Kossuthszobor mellett, ahol egy kicsit kanyarodik a vasút.

Zsebrevágtam a lapot s azzal az óhajjal ültem be a kupéba, hogy adná a mi jó és igaz Istenünk, hogy a tavaszi közgyűléskor, ha élünk, a kisvasút nyiregyházi főállomásán ilyen feliratú lapokat olvashatnánk: Szerbia töröltetése az államok sorából. Petár király száműzetése. György hercegnek, Putnik vajdának fűrészelgetéssel és favágással való időöltése és szórakozása a váci gyeházban...

Óh bár csak úgy lenne, hogy tavaszra teljes diadalt aratna az igazság s elvonná méltó büntetését az ármány és gonoszság. Adja a magyarok Istene, hogy így legyen!

Baráth Imre.

A kollégium gazdasági tanács határozata

az 1914. évi pénztári számadás és a költségvetés közt felmerült eltérések tárgyában.

A számadás és költségvetés közt felmerült eltérések kimutatása és indokolása rendjén általában véve tudomásul veszi a koll. gazdasági tanács, hogy a jövedelemhiányokat a követelések hátralékban maradása idézte elő. A hátralékok végösszege az összes pénztári csoportoknál 164,339 K 31 fillért tesz, melynek részleteit a részletes számadás 244. és 245. lapján található függelék mutatja ki. Ezenkívül a jövedelemhiányokat szenvedő csoportokra nézve

1. tudomásul veszi, hogy az 59,418 kor. 95 fillér

jövedelemhiány a 63,373 kor. 67 fillér hátralékban maradt követelésből pótolható lesz, még az átalakítási kétes kamathátralékok törlése esetén is. Reá kíván azonban mutatni arra a körülményre, hogy az új gimnázium épületének használatba vételével az 1914. évi számadás szerint 17,185 kor. 35 fillér olyan személyi és dologi kiadás terhe hárult erre a csoportra, amelynek fedezetéről kellő idejében előre való gondoskodás nem történt, amely pedig az 1913. évi eredmény után ítélve nem csak állandónak bizonyul, de idővel növekedni is fog. Ez a nem várt költség annyira nyomasztólag hat kollégiumunk életére, hogy emiatt több rendbeli jogos igények kielégítése, intézményeinknek sok tekintetben immár halaszthatatlan fejlesztése teljesen háttérbe szorult. Kötelességének tartja azért gazdasági tanácsunk a főtiszt. és mélt. egyházkerületet sürgősen felkérni, hogy már korábban is szóvá tett javaslatunkhoz képest, a nyomasztó helyzeten, ha másként nem lehet, a gimnázium részére eszközendő fentartási államsegély megnyerése útján méltóztassék segíteni.

2. A IV-ik pénztári csoport gazdaságában (nyugdíjintézeti pénztár) szokatlan tünet ugyan, hogy jövedelemhiány következék be, mely ezzel az úttal 3066 kor. 23 fillért képvisel. Mivel azonban a lefolyt gazdasági évben a jövedelemhiányt a hátralékban maradt követeléseken kívül (13,011 kor. 53 f.) az is növelte, hogy nagy összegű egyszersmindenkori kiadások terhelték ezt a pénztárt: gazdasági tanácsunk egyelőre elhárító intézkedés tételét nem látja szükségesnek.

3. A VI-ik pénztári csoport (énekeskönyvi pénztár) 2279 kor. 03 filléres jövedelemhiányát a hátralék kamatkövetelés 1712 kor. 33 fillérig mérsékeli ugyan, de nem pótolja. Az énekeskönyvekből várt jövedelem a költségvetéssel szemben 2103 kor. 70 fillérrel maradt el. A költségvetés 4000 koronás összege már évek óta nem vált be. Megnyugtató azonban, hogy az énekeskönyvek újabban nagyobb kelendőségnek indultak. A költségvetés készítésekor különösebb figyelem tárgyát kell képeznie ennek a kérdésnek.

5. A tápintézeti pénztár 19,201 kor. 15 fillér jövedelemhiánya kérdésében, melyből a hátralék csak 5952 kor. 44 fillért ígér fedezni, a pénztárnoki jelentésben kifejtett okok alapján szükségesnek tartja gazdasági tanácsunk, hogy a pótdíjak legutóbb történt emelésének eredménye látható legyen. Addig várakozó álláspontra helyezkedik.

5. A X-ik (egyetemi) pénztári csoport jövedelemhiányának bekövetkezése (25,639 kor. 97 fillér) jó előre látható volt, amidőn a 3 évre vállalt egyetemi 60,000 koronás évi hozzájárulás elrendeltetett. Ezt a hiányt mérsékelni fogja a 12,117 kor. 29 filléres hátralékkövetelés.

6. A XI-ik csoport (énekkari pénztár) 1459 kor. 33 fillerre menő jövedelemhiánya fedezetet talál ugyan az 1813 kor. 38 fillérnyi hátralékkövetelésben, mindamellett, mivel ennek a csoportnak már a költségvetésben is 1094 kor. 43 fillér hiánya jelentkezett : az 1916. évi költségvetés készítése alkalmával szükségesnek mutatkozik, hogy a csoport terhén való könnyítés módja megkíséreltessék. Erre a pénzügyi bizottság figyelmét gazdasági tanácsunk már most felhívja.

7. A XII-ik csoportba osztott különböző alapok jövedelemhiánya az összevont eredményben nem mutatkozik ugyan, mert sok alapnak, melynek jövedelme egészben tőkésítés alá kerül, akkora összegű jövedelemtöbblete képződött, hogy az egyes alapok hiányát eltüntette. A részleteket vizsgálva, mivel a számadás a 175. lapon a III. csoport állami dotációjánál 1047 kor. 45 fillér erejéig, a 179. lapon a Bocskay-alapnak az egyházkerületi pénztárba történt áthelyezése miatt 10,919 kor. 10 fillér, a 199. lapon a Menyhárt János-alap ugyanilyen áthelyezése az V. csoportba indokoltan mutat látszólagos jövedelemhiányt : intézkedés szüksége nem forog fenn. A Szár-tóry-alap 14,822 kor. 20 fillér ez évi hiánya is fedezetet fog találni a 231. lapon kimutatott s 20,895 kor. 68 fillerre menő hátralék-követelésben.

8. A XIV. csoport (egyetemi internátus) anyagi helyzetének javítása kérdésében gazdasági tanácsunk tanácstalanul áll. A csoport gazdasági helyzete nem csak reménytelen, de a mostani állapotában tart-hatatlan. Amint az eltérések indokolása is mutatja, a vagyontalan intézet évi jövedelméből az építés és beruházásra felvett kölcsön kamatait sem képes fizetni. Ennek a vígasztalan helyzetnek a bekövet-kezéséért gazdasági tanácsunk már korábban ki-jelentett állásfoglalására való hivatkozással is a felelősséget magától tisztelettel elhárítja, amit annál inkább joga van megtenni, mert hiszen az internátus épülete, felszerelése, a főtiszt. és mélt. egyházkerület világos rendelkezése ellenére ma sincs átadva a gazda-sági tanács kezelésé alá.

Egyebekre nézve a kollégiumi pénztári hivatal-nak az eltérésekre vonatkozó jelentését gazdasági tanácsunk tudomásul veszi.

VINCZE SÁNDOR

1887 nov. 7.—1915. szept. 19.

Dús aratása vagyon a halálnak mostanában kö-zöttünk. Még alig némult a döbbenetes fájdalom zokogása, a kitünő képességű, nagy reménnyel biztató Varga Csongor felett, már ismét egy kiválóan képzett,

derék, mély érzésű fiatal pásztorársunk : Vincze Sándor lett a halál martaléka.

Vincze (előbb Venelianer) Sándor Ároni család sarja volt. Apja a nagy nevű tudós theologus : Vene-tianer, az oroszországi Rohrbach-ban volt ref. lelki-pásztor, amikor ő 1887 november 7-én született. Oroszországból azonban nemsokára hazakerültek, úgy hogy a gyermek Sándor, már a Bácskában, az újsóvei parókián töltötte gyermekkorának kevés boldog éveit. De csak kevés idő adatott nekie teljes boldogságra, az is jobbára az öntudatlan gyer-mekkorra, mert hamar elvesztette a pótolhatatlan édes anyja után a „hív pásztor édes apát is. A teljes árvaság keserveiben nőtt fel, bár őt hűen istápoló rokonok nagy szeretettel neveltették. Hiába volt minden rokoni meleg szeretet, az árva fiú zárkózott, érzékeny ifjú lett. Ugyszólván csak könyveinek élt. S így végezte el mindig jelesen a szegedi piaristáknál gimnáziumi pályáját. (1905.) Tanárai igen szerették a kellemes külsővel, gazdag belső tartalommal meg-áldott tanítványt, tanulóársai pedig annyira sze-rették és becsülték, hogy mint jó tollú értekezőt és kiváló gyorsírót, az irodalmi és gyorsírási egyesületek elnökeivé választották.

Ilyen általános szeretettel és becsüléssel körül-vetten jött az akkor még Venelianer Sándor a deb-receni theológiára, hol a professzorátus, a kiváló apa után nagy reményekkel várta, szeretettel fogadta a jeles ifjút. A testben, lélekben derék ifjú, szerény megjelenésével, természetes komolyságával nem csak tanárai szeretetét nyerte meg, de kortársait ugyszól-ván egy csapásra meghódította. Az ifjúsági tudomá-nyos szak-, irodalmi, gyorsírói körökben mindenütt vezető állásokba választották el s míg tanulmányait kiváló sikerrel végezte, tisztségeit hiven töltötte be és nagy sikerű, igen értékes munkálkodásával, az ifjúsági lapokban irány-cikkeivel, tekintéllyé lett, akitől sokat várt és remélt professoratus és ifjúság egyaránt. A professoratus a híres „Andaházy-intézet“ vezetésével is megbízta és a theologiai tanfolyam el-végzésekor tanúsított kiválóságát a külföldi ösztöndíj neki ítélésével jutalmazta. (1909.)

A német nyelv teljes birásával, egy évig a berlini egyetem theol. és filozofiai fakultásán mélyítette tudását. Ahol ő, ki a debreceni anyakönyvtár assiro-logiai foliánsait a tudós dr. Ferenczy professor diák-korabeli tanulmányai óta először forgatta, teljes erejével a keleti nyelvészet és vallásfilozófiának szentelte minden idejét. Tudományosan megalapozott kiváló készségével hazajövele után (1910) Sze-geden, Pancsován, Hódmezővásárhelyen és Torna-váralján volt segédlelkész, majd Velimirovácon (Szlavonia), hol német, horvát, szerb nyelven hirdette az örök evangéliomot, volt h. lelkész. Ez időt, a nagy lelki-

ismerettel, szinte pedáns pontossággal végzett lelkipásztori munka mellett, az édes atyjától örökölt s általa folyton gyarapított óriási könyvtárában, tanulmányai mélyítésére fordította, tudós dolgozatokat közölve a Theol. Szaklapban is.

Majdnem négy évi káplánság után, a szatmár-megyei *Köszegremete* egyhangú meghívással választotta el lelkipásztornak (1914 szept.). A tisztán református gazdag és értelmes magyar község nagy szeretettel várta és fogadta, melyet ő hasonlóval viszonzott. A hegykoszorúta, elragadóan szép fekvésű parókhia nagy csöndjében dolgozni akart híveiért és a szegényes, magyar theológiáért. Gyönyörű és hatalmas koncepciójú tervek megvalósításáról ábrándoztak a háború utánra, az ő kiválóan értékes és derék munkatársával és legmeghittőbb barátjával, tanítójával, a köszegremeteiek, de egyházunknak is diésekedésével Ölyüs Lajossal. Ah, hogy minden csak ábránd maradt, hiú, csalfa vak remény! Mert alig rendezkedett be, tábori lelkesi szolgálatra Kassára hivatott be. (1915 jún.) Járványkórházban végezte szolgálatát s az ott szerzett tilusz betegség ágyba döntötte az erős, hatalmas embert és nagy, hosszú, keserves kinok után, szeptember 19-én, vasárnap este 10 órakor a benne lakozó fényes isteni szikra elhamvadt, a jó, a derék Vincze Sándor, a híveiért életét adó jó és hű pásztor, az igaz ember és meleg szívű barát meghalt.

Temetése szeptember 22-én, szerdán délután volt katonai fénnel.

Igy élt, így költözött el az ifjú pásztor. Sirba vitte hatalmas tudását, minden szép, jó nemes eszméért való lángoló lelkesedését, de sirba vitte a belévetett nagy reményeket is. Itt hagyta a mélységes gyászt őt híven szerető testvéreinek, gyülekezetének és a hű, a jó barátoknak.

Az Isten áldja őt haló poraiban és vigasztalja az érette kesergőket, mindnyájunkat a boldog viszontlátásig!

Peleskey Sándor,
viski lelkipásztor.

Levelek.

Nyílt válasz

Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok úrnak!

Kedves Barátom!

Az eszmék és érzelmek tisztázása szempontjából a te legutóbbi kilenc hasábos megnyilatkozásodra — becses engedelmekkel — néhány pontban röviden reflectálok.

1. Ha e becses lap 35-ik számában közzétett leveletem, a pénzkezelés nehéz gondjaitól megpihenve, egy derült reggelen olvastad volna el, akkor

láthattad volna, hogy abban személyed és hivatali tisztséged hű és lelkiismeretes betöltése ellen semmi-nemű kifogás nem található. Sőt!... De a hízelgés soha sem volt kenyerem! Az érdemet azonban mindenkor elismerem és méltánylom. Jött azonban „Indignans” kolléga, az intrignans és ez felborsolta a te csendes, jó kedélyedet. Ekkor tollat ragadsz és kilenc hasábon keresztül bizonyos indignatióval ontod a magyarázatot, agyon akarván ütni „Indignans” urat s vele engemet is, aki pedig neked nem vétettem.

2. A levelemben általad esetleg incriminálható kifejezés egyszerű sajtóhiba. Az általam beküldött kéziratban az van jelezve, hogy a konvent erélyes fellépése annyiban változtatott a dolgon, hogy a kiutalás a kerületekhez (és nem a kerületekben) gyorsabban történik. Távolról sem akartam tehát veled szemben még rejtett malitiával sem élni! Nyilatkozatod élet eszerint nem veszem magamra.

3. Teljesen megértem és méltánylom az egyházkerületi pénztárkezelésnek a mi pénzügyi ügyeink lebonyolításával megnövesztett nehézségeit és szerény elismeréssel honorálok az általad teljesített lelkiismeretes és pontos közszolgálatot. És hidd meg, sokan tesszük azt!

4. Mindezek dacára fentartom állításaimat és most is azt mondom, hogy az én vastag koponyám nem tudja megérteni azt, hogy egyesek indolentiája, vagy a postai kézbesítések gyarlósága miatt, miért kelljen ártatlanoknak és szükségben levőknek szenvedni?!

Mert itt nem arról van szó, hogy ti ott a pénztárnál nem teljesítitek kötelességeket, hanem arról, hogy a ti gyors és megfeszített munkálkodásotok dacára az annyira szükséges pénzügyösszegek csak nagy kerülővel és késéssel érkeznek a szükségben levőkhöz, vagy a tulajdonképeni rendeltetési helyökre! Ezt magad is mindig beismerted, sőt mostani nyilatkozatodban is beösmersed; annyira, hogy még orvoslási módot is ajánlasz a késedelem megszüntetésére. Ha már a kerületi határozat tabu-nak tekintendő, akkor szerintem tétessék az egyházmegyéken legalább szigorú és megfelelő intézkedés arról, hogy a nyugták ne 20—30 nap alatt, hanem legfeljebb 5 vagy 6 nap alatt gyűljenek össze a pénzkezelőnél; ha kell, ajánlott express levél és szigorú bírság segítségével!

Mert a régi pénzkiosztási technika mellett tudok esetet, hogy az adósegély késése folytán fizetés-hátralékban szenvedő behivatalnoki családtagjai a hideg őszön, lábbeli hiánya miatt mind megbetegedtek, mert egy gyermektelen, vagyonos kartárs hetekig hevertette fiókjában a neki ugyan lényegtelen, de másokra megváltó nyugtatványt!

Mindezek után csak arra kérlek, kedves főpénztárosunk, hogy jó szíved, — melyről előttem is többször tanuságot tettél, — ne haragudjék a szegény panaszolkodókra, sőt inkább légy krisztusi türelemmel a szegények, szükölködők és így esetleg zúgóldók irányában!

Szívesen üdvözöl a közelebbi viszontlátásig!
Tyúkod, 1915 szeptember 9.

Gönczy Sándor.

*

Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárnok úrnak.

Pénztárnok úr!

A Debreceni Protestáns Lapnak ismét előfizetője lévén, ebben a percben olvastam el a pénztárnok úrnak a 36-ik számban közölt cikkét. Annak hatása alatt teljesen meggyőződtem a pénztárnok úr argumentumai következtében, hogy a késelemnek nem a pénztári hivatal az oka. De egyúttal sajnálom, hogy bár tiszteletteljes hangon, de mégis megsürgettem tegnapi levelemben egyházam adósegélyét, holott azt, amint ma értesülök, egyházmegyénk pénztárnokához az egyházkerületi pénztári hivatal már elküldte.

Azért, míg egyfelől kérem, hogy tegnapi soraim felett napirendre térjen, másfelől szíves elnézést kérek pénztárnok úrtól a zaklatásért, aki nem vagyok azonos Indignáns úrral. A szép és nemes cikknek a legvége a legszebb és legértékesebb mondat. Luk. XXI: 19. Ennek mély hatása alól magamat kivonni nem tudom.

Fogadja pénztárnok úr őszinte ragaszkodásom, nagybecsülésem és bizodalom kifejezését, mellyel vagyok

T—n, 1915 szeptember 11-én.

B—r.

*

Az itt közölt két levélre, valamint Indignans korábbi soraira a következőkben vagyok bátor válaszolni:

Gönczy Sándor kedves barátomnak szeretettel mondom, hogy 1. agyonütni senkit se akartam, legkevésbé őt, az én kedves jó barátomat; ha tréfálni akarnék, azt írhatnám, hogy ehez jobban értettek valamikor a botra termett nemes tyukodiak.

2. Hogy sorait a válasz 2-ik pontja szerint értette, azt én sejtettem s ezt ki is fejeztem. Megnyugszom benne.

3. Meleg elismerő kijelentése bizony jól esik, és arra ad erőt, hogy ezentúl még több igyekezettel — bár naponként fogyó erővel — szolgáljam tovább is egyházaink s lelkészeink jogos érdekeit, míg tehetem.

4. Az indolencia betegségének gyógyítására én is ajánlottam gyógyszert. Nem is lehet másként.

Hiszen ma is van egyházmegye, ahonnan nem jöttek be a nyugták, holott hetekkel ezelőtt azt kértem, hogy hiányosan is küldje be az e. m. pénztárnok. A viszontlátásnak előre is végtelenül örülök.

Indignans úrral szemben kevés megjegyezni valóm van. Gönczy Sándor barátom megjegyzése az ő megnyilatkozásával szemben a közvéleményt képviseli, pedig bizony nem beszéltem össze vele. Ha ő reá is olyan hatást gyakorolt, mely az 1. alatt foglalt konzekvenciában nyilatkozott meg: az én érzékenykedésem megbocsátható. Egyébként az egész csetepatének meg van az a haszna, hogy a helyzet feltárássával talán a baj orvoslásának módja is meg van találva.

B.—r. kedves öcsém uramnak, Gönczy Sándor barátommal együtt hálás köszönetet mondok az elismerésért. A stílusban nagy mester Indignanssal se legyen háborúság, ki művészetéről (t. i. a stílusban) külön privátlevélben is kiváló bizonyítványt állított ki magáról. Szeretet és béke uralkodjék közöttünk.

Rózsa Sándor.

KÜLFÖLD.

A híres berlini prédikátor, P. Kirms a Protestantische Monatshefte 19. évf. 9. füzetében bírálat tárgyává teszi M. Schian giesseni egyetemi tanárnak „Der evangelische Pfarrer der Gegenwart wie er sein soll. Leipzig, 1914.” címen kiadott munkáját. Mélyreható és rendkívül tanulságos bírálatából kiemelünk itt egy pár részletet, amelyek alkalmasok arra, hogy bizonyos dolgok felőli nézeteink helyesebb alakulására befolyást gyakoroljanak. Így nagyon ügyesen világosítja meg Kirms a tudományos theologia és a praktikus lelkipásztori tevékenység közötti szoros viszonyt. Nevezetesen Schian-nak ama kijelentéséhez csatlakozva, hogy művecskéjének nem systematikus fejtegetés, hanem a hallgatók szívére gyakorlandó hatás a célja — ezt írja: „Valóban a praktikus theológiának ez is a feladata. Az is fontos ugyan, hogy a lelkipásztori teendők systematikus rendszerben leirattassanak és az ifjú theologusnak tudtára adassék, hogy mindaz, amit a lelkészi hivatalban tennie kell, a keresztyénség, a keresztyén gyülekezet és a keresztyén egyház lényegéből foly és hogy a lelkészi tevékenység különböző mezői benső kapcsolatban állanak egy középponttal és egymással. Ámde mindez csak eszközül szolgálhat egy magasabb célhoz, magához az ügghöz, amelyről szó van, hogy az ifjú theologusoknak teljes egészében mutattassék fel és köttessék szívükre, hogy mily óriási feladat az élet legmagasabb és legmélyebb dolgaiban népünknek

szolgálni, valóban szolgálatára lenni. Avagy nem a praktika theologia feladata-e kiváltképen, az akaratot föllekesíteni, megindítani, mozgásba hozni? Sőt nem áll-e ez az egész theológiáról is, amint azt az egyetemen művelik? A theologia tudományos karaktere e megállapítás által azonban egyáltalában nem érintetik. A tudomány feladata az igazság keresése. Amde az igazságot mindig az ember számára kell keresnie és az emberhez kell közel hoznia. Nem az ember van a tudományért, hanem a tudomány az emberért. Ha pedig e tétel helyes, úgy a theologiai tudománynak feladata az általa keresendő igazságot úgy vinni az ember eleibe, hogy ez igazság célját az emberen betölthesse. *E cél pedig: az embert megváltani, megszentelni, Istennel összeköttetésbe hozni.* A theologiai akadémiák soha se veszítsék el szemük elől e célt.

Igazi papi lelkületről tesz tanubizonyságot az is, amit Kirms *a lelkész egyháziasságáról* ír. Schian szerint szeretni kell az egyházat, mint munkaközösséget. „Én — írja Kirms — sokkal messzebbre megyek Schiannál az egyház iránti szeretet kérdésében. Minden egyházi bürokratizmus, minden kényszer, agenda s tantételi törvény dacára is — én fanatikusan szeretem az egyházat. Az egyház iránti közöny, bárhogyan is indokolják meg, vagy mentegessék, előttem olyan hiány, amelyért mindenkit sajnálni tudok, bárki is legyen az illető. Szívem megtelik melegséggel, ha bárhol is evangélikus egyházat látok, ha rágon-dolok a gyülekezetre, mely évszázadok óta egyik nemzedéket a másik után egyesítette magában, ha emlékezem azokra a papokra, kik ott valaha a szószéken állottak. És e ponton absolute nem teszek különbséget orthodox lutheránus, pietista és rationalista között. A szellemi erőnek minő teljessége kelt útra ebből az egyházból! Ezért fáj a lelkem, valahányszor az egyházban és az egyház részéről olyan dolgok történnek, amelyek hozzá méltatlanok. Nekünk az egyházat még sokkal inkább kell szeretnünk. Oly szeretettel kell öveznünk, hogy hozzá való szeretetünk által benne és iránta ilyen dolgok lehetlenné váljanak. Az egyház tekintélye emelése kérdésében még sokkal bátrabbaknak kell lennünk népünk előtt, mint eddig. Ne tartóztassuk fel magunkat az egyházi bajok és hiányok kritikája által, hanem kívánjuk meg egész hidegen népünköt, hogy egyházát valóságos szentélyként állítsa élete közép-pontjába, olyan szentélyként, amelyben mindenki helyet találhat és építésén bárki közremunkálhat, aki közremunkálni akar.”

A legnehezebb kérdést érinti, de egyúttal a legmeggyőzőbb megoldását is nyújtja kritikájában, mikor Schian állításával ellentétben, hogy a *pap hivatalnok*, a *papság predikátor* jellegét emeli ki. Olyan argumen-

tatiót hallunk itt egy hivatását igazán értő és nemesen teljesítő nagy személy ajkáról, mely megérdemelné, hogy kőbe vésvé, minden szószék fölé odahelyeztessék. Mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a papsághoz nem méltatlan, ha hivatalnoki címmel illetik. De hozzáteszi, hogy nem a hivatali méltóság a döntő e kérdés elbírálásánál. „A döntés itt egészen más téren keresendő. A lelkipásztor állása különleges természetű. A pap hivatalnok természetesen mint az egyháztanács elnöke, az egyházi vagyion kezelője, az egyházi naplók vezetője stb. A tekintetben is hivatalnok, hogy predikálnia és oktatnia kell! *De nem hivatalnok arra nézve, amit predikál.* Föl lehetne hozni ugyan: Hivatala által kötelezve van, hogy az evangéliumot hirdesse, tehát e téren is hivatalnok, és még sem úgy áll a dolog. Mint evangélikus predikátor ugyanis nem azért hirdetem az evangéliumot, mert arra hivatalom kényszerít, hanem mert belsőleg indítatva érzem magamat rá, mert belsőleg predikálnom kell. Abban a percben, amelyben e teljes belső szabadság megszűnik és helyére predikációm tartalmául a hivatali kötelesség lép, megszüntem evangélikus predikátornak is lenni. Tehát az, amit predikálok, hivatali kötelességem köréből ki van véve s *akaratom és szabadságom dolga.* Ez az éles határ a pap mint predikátor s a hivatalnok, mint ilyen között. Ez utóbbi köteles néha rendeleteket és törvényeket végrehajtani, amelyeket maga helyteleneknek tart, és becsületét nem érinti, ha ezt teszi. *A pap mint predikátor soha olyat nem hirdethet, ami meggyőződésével nem egyezik.* Ha hirdetne, ez a legnagyobb mértékben egyéni tisztességébe ütköznék. Itt látszik világosan, hogy a pap mint predikátor, nem hivatalnok és nem is lehet az. Nem több ugyan, mint egy hivatalnok, de nem is kevesebb, hanem egészen valami más. És ha kérdik, hogy micsoda, csak egy a felelet: épen lelkipásztor.

Minden okunk megvan e különbséget hangsúlyozni nem talán a tanszabadság kedvéért. E kérdésnek ugyanis semmi köze sincs a tanszabadsághoz. Mert mi nem azt állítjuk, hogy az evangélikus predikátor bátran hirdethet azt, amit épen akar, hanem csak azt, hogy ő predikálhatja azt, *amit hisz.* És ha az, amit meggyőződéséből kifolyólag predikál, egyháza hitvallásával, vallási alapelveivel többé meg nem egyezik, le kell vonnia a következményeket s méltóságát le kell tennie. Mi tehát a predikátor hivatali karakterét nem a tanszabadság, vagy a tanítási önkény okából, hanem az illető *belső szabadsága és öröme* érdekében utasítjuk el. Az a tudat, hogy én a szószéken hivatalnokként állok és hogy az, amit predikálok, nekem kívülről elő van írva, mint egy hivatalnoknak a hivatali kötelessége, elviselhetetlen volna számomra. E tudat elrabolná belső

bizonyosságomat, örömet. És vele szemben nem lehet a rendi fogadalomra hivatkozni, mert mivel az evangéliumi predikáció egész lényege szerint csak a legsajátabb szabad meggyőződés eredménye lehet, a rendi fogadalomnak csak addig terjed az érvényessége, míg a szabad meggyőződés neki ellentmond.

De el kell utasítanunk a pap hivatalnoki jellegét a *gyülekezethez* való *viszony* szempontjából is. Az egyházi hatóságnak, zsinatoknak és predikátoroknak együttesen kell szétrombolniok azt a véleményt, mintha mi hivatalnokként állanánk a *szászéken*. Amíg ugyanis e balhiedelem fennáll, nem szabadulhatunk az alól a gyanú alól, hogy mi csak azt predikálhatjuk, amit predikálnunk kell és hogy mi azt predikáljuk, mert predikálnunk kell! Ez a gyanú pedig egyike a legveszedelmesebb ellenségeknek, amelyekkel küzdenünk kell!"

Igy nyilatkozik Kirms egy praktika theologiai munka bírálata közben a lelkipásztori képzést, az egyházi érzületet s a lelkipásztori méltóságot illető főfontosságú kérdésekről. Ugy a kérdések súlya, mint a róluk adott vélemény értéke egyaránt megérdemlik, hogy figyelmünkre méltassuk s mint a külföldi protestáns theologiai közvélemény hangadó megnyilvánulását tudomásul vegyük.

Varga Zsigmond.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

4493—1915. sz.

Nagytisztelétű Esperes Úr!

„Az Országos Hadsegélyző Bizottság Jelvényosztálya“ egy művészi kivitelű bronzból készült Hadi zászló szöveget hoz forgalomba, amely díszes tokkal együtt darabonként 15 koronába kerül. A cél az, hogy ezek a néma zászlók, melyek nem harcerekken lobognak, hanem itthon maradvá szimbolizálják az egyes erkölesi testületeket, egyleteket társulatokat, jogi személyeket, stb ne legyenek el a nélkül, hogy egy egységes jelvényvel a most folyamatban levő nagy korszak emléket meg ne örökössék.

Nem maradhat el e jelzés az egyházi zászlókról sem, amelyek a mennyei dicsőséget hirdetik, — hirdessék egyúttal vitéz hadseregeink földi dicsőségét is.

De amennyiben tehetik ne mulasszák el e jótékonyági vállalkozás támogatását a hatósága alatti iskolák, közintézetek stb. stb. sem, melyek mindegyikének van legalább egy zászlaja.

Sőt hogy azok se szoruljanak le a jótékonyág ez újabb teréről, kik zászlókkal nem rendelkeznek (asztaltársaságok, bankok, pénzüzetek, magánosok stb.) gondoskodott az országos hadsegélyző bizottság arról is, hogy a Hadi zászló szög passe-partout-ba, vagy márványba illesztve, a falon mint disztárgy, esetleg elnöki asztalon, mint levélnyomó, külön megrendelésre szintén forgalomba hoztassék.

Végezetül emlitem meg, hogy célszerű a Hadi zászló szöveget a mai nagyidők emlékére és mindenkinek

épülésére egy hazafias, jótékonycélú ünnepély keretében zászlójukba illeszteni.

E viharból Szent István koronájának tündöklő sugárzásban kell kikerülnie, minden kövén csillogjon ott nemzeti érvényesülésünk és haladásunk fénye, vérünkkel tegyük pirosabbá rubintjait, a jótékonyág nemes tűzével pedig tegyük ragyogóbbá aranyát.

Az Országos Hadsegélyző Bizottság Jelvényosztályának (Budapest V. Képviselőház) fent érintett akcióját szives figyelmébe s ahol tehető, hathatós támogatásába ajánlva,

Debrecen, 1915 szeptember hó 21-én.

atyafiságos szeretettel vagyok:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

4598—1915. sz.

Nagytisztelétű Esperes Úr!

Az I-ső lelkészképesítő vizsgálatok folyó évi dec. hó 14-én d. e. fél 9 órakor a debreceni kollégium kis tanácstermében és folytatva tartatnak meg.

A vizsgálatra jövők végbizonyítványainkkal, akik mint exmittált segédlelkészek működtek, esperesileg megerősített szolgálati bizonyítványainkkal is, december 13-án d. u. 2—4 óra között kötelesek jelentkezni a lelkész-képző intézeti igazgató úr előtt, hol is vizsga és peesét díj címén 25 kor-t fizetnek le.

Ugyancsak dec. 13-án a püspöki hivatalban előttem jelentkeznek.

Az írásbeli dolgozatok november 15-ig bezárólag a lelkész-képző intézet igazgatójához adandók be.

Midőn fentiekben további becses intézkedését kérem,

Debrecen, 1915 szeptember hó 22-én.

atyafiságos szeretettel vagyok:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

IRODALOM.

— **Az Igehirdető** októberi számának (ára 1-10 K) tartalma: Könyves Tóth Kálmán: Apostoli tanács a gonosz napokra. — Háborús időben. Rédei Károly: Az ember hasonló a fához. — Háborús időben. Erdélyi Imre: Békesség, szabadulás. — Háborús időben, ősszel. Smid István: Miért legnagyobb a szeretet? — Vasárnapi. Takács Sándor: Mennyegzői ruha. — Urvacsoraosztáskor. Néhai Zábrák Dénes: Az én országom nem e világból való. — Reformációi. Nánay Béla: Új bor, új tömlő. — Reformáció ünnepén.

— **A „Vasárnapi Ujság“** szeptember 26-iki száma pompás harcéri fényképeket közöl összes harcereinkről. A fényképeken kívül egy sorozat rajz is van: Ágotha László honvédtüzértiszt érdekes rajzai az orosz harcéről. Szépirodalmi olvasmányok: Laczkó Géza és Kuprin regénye, Szöllösi Zsigmond tárcája, cikk az orosz generálisokról. Egyéb közlemények: Bányay Elemér temetésének képei s a rendes heti rovatok: a háború napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, „Világkróniká“-val együtt hat korona. Megren-

delhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). Ugyanítt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

— **Megrendelési felhívás** a nagyméltóságú magy. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium támogatásával megjelenő következő műre: Magyar Képzőművészek Lexikona. Magyar és magyarországi vonatkozású művészek életrajzai a XII. századtól napjainkig. Irták: Szendrei János dr. és Szentiványi Gyula. A most megjelent első kötet a jelen megrendelési felhívás alakjában 640 oldal és ára díszes felbőr kötésben 24 korona. Művészeti irodalmunk egyik régen érzett hiányát pótolja ez a mű, mely a XII. századtól napjainkig az összes magyar és magyar vonatkozású képzőművészek, továbbá két legvirágzóbb művészi iparunk, az ötvösség és az ércöntés mestereinek életrajzait foglalja magában. Ez a művész-lexikon — mely legelső irodalmunkban — három kötetre van tervezve és közel 10,000 művész életrajzát fogja tartalmazni. A most megjelent első kötetben az Abádi—Günther nevek között 373 építész, 266 szobrász, 56 ércművész, 879 festő, 45 miniator, 273 grafikus, 905 ötvös, 118 ércöntő és 38 iparművész, összesen 2953 magyarországi és magyarvonatkozású művész életrajzát közölték a szerzők, akik azon voltak, hogy az egyes életrajzok minden lényeges adatot felölleljenek és nagy súlyt helyeztek arra, hogy művészeinknek lehetőleg minden művét s a rájuk vonatkozó teljes irodalmat felsorolják. A nagy körültekintéssel és alapos-sággal megírt munka a magyar művészettörténeti adatoknak eddig ilyen arányokban soha össze nem állított, valóban impozáns tömegét tartalmazza, úgy, hogy a Magyar Képzőművészek Lexikona képzőművészetünk múltjáról és jelenéről a legapróbb részletekig kimerítő tájékoztatást nyújt. A szerzők neve garancia arra, hogy a Magyar Képzőművészek Lexikonával művészeti irodalmunk értékes művel gyarapodik, amit különben az a körülmény is bizonyít, hogy e nagyszabású mű a kultusz-minisztérium és az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat támogatásával készült. E lexikont nem nélkülözheti egyetlen nyilvános-, iskolai- és magánkönyvtár sem, s általában nélkülözhetetlen mindazoknak, akik a magyar művészettel mint szakemberek, vagy mint műbarátok és műkedvelők foglalkoznak. A Magyar Képzőművészek Lexikonának II-ik kötete 1916-ban, a III-ik pedig 1917-ben fog megjelenni és áruk egyenkint szintén 24 korona lesz. Tisztelettel: *Endrényi Imre*, a Magyar Képzőművészek Lexikona kiadója.

— **Diákvilág.** A magyar evangéliumi keresztyén diákszövetség közlönye. Szerkeszti Deme László, főmunkatárs: ifj. Benkő István, kiadóhivatal: Budapest, VIII., Üllői-út 16/B. Ennek az elsőrendű diáklapnak a múlt évfolyam utolsó és az új (VII.) évfolyam első száma van előtünk. Mind a kettő a tartalmas cikkek egész sorozatát hozza, amelyek közül mégis különösebben említésre méltó az augusztusi füzethől Pongrácz József pápai theol. professzornak „A Biblia és a modern ember”, Révész Imre kolozsvári theol. professzornak „Bismarck keresztyénisége” és Victor Jánosnak „Nemzetünk jövő hivatása” c. cikkei. Mind a három értékes tanulmány a nyári gyűléseknek volt egy-egy programpontja, amelyek nagy hatást keltek a hallgatóságban és hihető, hogy mély nyomokat fognak hagyni az olvasók lelkében is. Pongrácz József apró

történetekből, közvetlen tapasztalatokból kiindulva, egyre mélyebben szántva, arra az eredményre jut, hogy „a modern ember, ha igazán modern, akkor istenfélő”. A Révész Imre és Victor János előadásainak csak egy része jön az első számban, de akik teljes egészükben hallottuk, várva-várjuk a folytatást. Bismarck keresztyénisége olvasása bizonyára nemesítő, felemelő és felette tanulságos lesz a Diákvilág minden olvasójára (a szerkesztőség pedig helyesen teendő, ha a legközelebbi számban hozni fogja, hogy a legelső sorban Hubinger Mohr helyett Tübingen Mohr olvasandó). És ha az ifjú fellelkesülve a Bismarck példáján, azt kérdi, hogy mit tegyek én, mint magyar keresztyén ifjú, arra ad feleletet Victor Jánosnak mélyen járó, nagy koncepciójú előadása „Nemzetünk jövő hivatása”-ról. Ez az előadás különösképen megérdemelné, hogy külön lenyomatban megjelenve, a magyarországi ifjak legszélsőbb rétegeibe eljusson. Lapunk olvasóinak őszintén ajánljuk a Diákvilág támogatását.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nyilatkozat.

Néhányan aggodalmukat fejezték ki a protestáns nagygyűléseknek a mai viszonyok között megtartása miatt. Erre kijelentjük, hogy a gyűléseket meg kell tartanunk, mert a tisztikar megbízatása még a múlt évben lejárt s az 1917. évi jubiláris évforduló feltétlenül szükségessé teszi, hogy az instrukciókkal ellátandó új tisztikar teljes felelősséggel tegye meg az előkészületeket.

A közlekedési viszonyok javulása is kedvez a gyűlések megtartásának. A kétségtelenül felmerülő részleges akadályokra tekintettel a gyűléseken reform-természetű nagy kérdések vagy alapszabálmódosítások nem fognak tárgyalatni.

Debrecen és Budapest, 1915 szeptember 25-én.

Dr. Baltazár Dezső,
az O. R. L. E. elnöke.

Dr. Zsilinszky Mihály,
a M. P. I. T. elnöke.

— **Az Országos Református Lelkészegyesület és a Magyar Protestáns Irodalmi Társulat** nagygyűléseinek előkészítésére dr. Baltazár Dezső püspökünk elnöklése mellett népes előértekezlet volt szeptember hó 18-án, délután a kollégium kis tanácstermében. Debrecen értelmi vezetősége megjelent ez alkalommal és egyhangú lelkesedéssel mondta ki, hogy mindazt, amit a jelenlegi nehéz viszonyok között a szíves látást illetőleg meg lehet tenni, megteszi úgy Debrecen város, mint annak lakossága. Ezután a tiszántúli református egyházkerület és a tiszai ágostai hitvallású egyházkerület elnökségének védnöksége alatt hatalmas rendezőbizottság alakult, melynek tagjaiul a mérvadó körök vezető embereit választották meg. A sok irányú munka pontos elvégzésére szállásoló-, fogadó-, kalauzoló-, élelmezési- és sajtó-bizottságokat is létesítettek az ezen teendőkre legkiválóbb férfiakból.

— **Második lelkészsképző vizsga eredménye.** Amint már lapunk múlt számában jeleztük, szeptember

21—25. napjain folytak le a második lelkészképesítő vizsgák. Összesen 41-en jelentkeztek. Ezek közül jelesen vizsgázott 9, u. m. *Bagoly Bertalan, Czirják Géza, Dancsházi Sándor, Farkas János, Horváth Kálmán, Kolozsvári Kiss László, Pánczél Jenő, Tariska Gábor, Vadon Andor*. Különbözeti vizsgát tett jeles eredménnyel dr. Novák József, volt katolikus semináriumi tanár; jó eredménnyel vizsgázott 8, elegendő eredménnyel 14, nem vizsgázott 2, javító vizsgára utasított 7. Az ifjú Timótheusoknak őszinte szívből kitartást és sok sikert kívánunk nemes pályájukon!

— **Találkozóra meghívás.** A debreceni főiskolában theológiát 1873-ban végzett volt tanuló társaimat, a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság és az Országos Református Lelkészegyesület ez évi gyűléseinek alkalmából, Debrecenben való megjelenésre, Csiky Lajos barátunk nevében is szeretettel kérem. Tiszadob, 1915 szept. 27. Tóth Lajos, ref. lelkész.

— **Az Egyházi Könyvtár köteteinek szétküldése.** Több oldalról hozzám intézett tudakozódásra ez úton közlöm az érdeklődőkkel, hogy a Ref. Egyházi Könyvtár X., XI. és XII. kötetei (dr. Horváth József: „Bölcsészettörténet“ I. kötet: Az ókori filozófia története, 51 iv; dr. Ravasz László: „Homilétika“, 32 iv és dr. Varga Zsigmond: „Ókori keleti népek története“, 34 iv) konventi határozatból nem küldettek szét a postai szállításban a háborús viszonyok következtében fenforgó nehézségek miatt. Mihelyt ezek a nehézségek megszűnnek, a jelzett műveket haladéktalanul expedíáltni fogjuk. Dr. Antal Géza, biz. előadó.

— **Gyász eset.** Hegedüs Ferenc konyári ref. lelkész fájdalomtól megtört lelkének bánatával, de a Mindenható Isten végzésében való megnyugvással tudatja úgy a maga, mint alólírottak nevében felejtethetlen jó nejeinek, a legjobb asszonynak, anyának és testvérnek, Hegedüs Ferencné szül. Borsós Margitnak, f. évi szept. hó 23-án reggel 3 órakor életének 30-ik, boldog házasságának 8-ik évében hosszas szenvedés után Nagyváradon történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei Tiszafüredre szállítva, f. évi szeptember hó 25. napján d. u. 3 órakor fognak a az ot-tani családi sírhelyen örök nyugalomra tételni. Nagyvárad, 1915 szeptember hó 23. Legyen csendes siri álma! Legyen boldog ébredése! Idősb Borsós Sámuel, Juhász Zsuzsanna, szülők. Kekécs Andor, gyermeke. Id. Hegedüs Lajos, Haraszi Johanna, nász szülők. Juliska, Ilonka, sógornői. Borsós Berta férjével Hegedüs Lajossal és gyermekeik: Nellike, Lacika, ifj. Borsós Sámuel vejével és gyermekeikkel, Borsós Lidia férjével és gyermekeikkel, Borsós Erzsébet férjével és gyermekeivel, Borsós Sára, férjével és gyermekeikkel, testvérei.

— **A kunszentmiklósi lelkészválasztás.** Érthető az a nagy érdeklődés, amely a nagycmlékű püspöknek, dr. Baksay Sándor örökének, a kunszentmiklósi lelkészi állásnak mikénti betöltése iránt mindenfelől megnyilvánult. Három ifjú lelkész köré csoportosultak a kunszentmiklósi választói jogosultsággal bíró hívek. Szeptember 19-én folyt le a választás jó renddel és a helyzethez illő nyugalommal két küldöttség előtt. A választás kimenetele bizonytalan volt; mind a három párt erős volt, úgy, hogy az első választásnál egyik jelölt sem nyert abszolút többséget; *Vargha*

Tamás budapesti hitoktató lelkész 199, *Somogyi* József fülöpszállási lelkész 158 és *Szappanos* Gyula alsónyeki (Tolna m.) lelkész 145 szavazatot nyert. A pótválasztásnál *Vargha* Tamásra 262 és *Somogyi* Józsefre 163 szavazat esett s így 99 szótöbbséggel *Vargha* Tamás, dr. *Vargha* Gyula kereskedelmi államtitkár fia, nagy püspökünknek, Szász Károlynak unokája, az ifjú lelkészi generáció egyik legkiválóbb, nagy reményekre jogosító tagja lett a győztes a két érdemes jelölt mellett. Áldott, Istennek és embereknek tetsző legyen szolgálata ott, abban a nagymultú gyülekezetben!

— **A kolozsvári kollégium évmegnyitó ünnepélyét** szeptember 23-án tartotta az 500 körüli tanulóifjúság, a tanárkar és szülők szép számú részvételével a farkas-utcai templomban. Örült az ember szíve, midőn a hatalmas templomot betöltő ifjúságot tanáraival és szüleivel így együtt látta. Tárkányi György buzgó imája után Kovács Dezső igazgató tartott szép évmegnyitó beszédet. Bevezető ének a „Te benned bízunk...“ volt, befejező az „Isten áldd meg a magyart...“ Minő különbség a kettő között! Az elsőt egy néhány félénk hang zümmögte, főleg a szülők közül, az ifjúság nagy tömege néma volt, főleg a felsőbb osztályos „urak“; az utolsó már melegebben szárnyalt. Csak úgy kérdeztünk magunkban: „minek a sok *egyházi énekóra* gimnáziumainkban, ha ilyen az eredmény...“ Évmegnyitó után Kovács Dezső igazgató hosszas buzgólkodásának eredményeként „Szülői értekezlet“ tartatott a kollégium dísztermében. Előbb dr. Konradi Dániel, a kiváló iskolaorvos tartott sok fontos egészségügyi vonatkozással tele értekezést s tett egyhangúlag elfogadott javaslatokat; majd Tárkányi György tanár az ifjúsággal tervezett „hadi mezei munka“ ügyét ismertette. Általános volt a szülők véleménye, hogy a díszornázás, lapda-rugás stb. helyét praktikus sikerű mezei (kertészet) és ipari munkával (slőjd) kellene felváltani. Csak egyről nem esett szó: a kollégium kálvinista vallás-erkölcsi jellemképzésének kötelező tradícióiról... Ez valahogy elmaradt. De az általános öröm és meglepő részvétel remélni engedni, hogy ez értekezletnek folytatása lesz s annak során erre is sor kerül. Kovács Dezső igazgató nevelői, vezetői buzgalma, mely most is elismeréstől kísért sikert aratott, — kezeség erre. Az új iskolai éven legyen Isten áldása!

— **Nagy hagyomány.** Mint az Ev. Lap egyik legutóbbi számában olvassuk, *Kéler Terézia* Budapesten elhunyt róm. kath. vallású nő 250,000 koronát hagyott a budapesti ág. hitv. ev. főgimnáziumnak, ugyanannyit az Orsz. Prot. Árvaháznak. A báró Baldácsy Antal szelleme működött a nemes úri nőnél. Áldott lesz emlékezete!

— **Papavatás.** Scholtz Gusztáv bányakerületi püspök szeptember 11-én dr. Horváth Károly lelkészjelöltet pappá avatta. Dr. Horváth a piarista-rend volt tagja, okl. középiskolai tanár áttérve az evang. vallásra az eperjesi, majd a pozsonyi akadémiára iratkozott be. Tanulmányainak elvégzése után a lelkészi vizsgát kitűnő sikerrel letette és a váci egyháztól nyert kápláni híványa alapján pappá szenteltetett. Az Úr áldó kegyelme legyen további munkálkodásán is.

— **Az olasz hadifogoly theologus honvédek** kápláni vizsgai studiumokat kérnek, melyekkel a fogság unalmait elűzzék s vizsgájukra készülhessenek. Akiknek ily studiumaik vannak, legyenek jók azokat Kiss Ferenc lelkészképző igazgatóhoz beküldeni, aki azokat használat után kívánatra tulajdonosaiknak vissza fogja küldeni.

— **Az I. lelkészképesítő vizsgálat határideje** f. évi december 14-ben, a jelentkezés 13-ban, az írásbeli dolgozatok beadására nézve november 15-ben állapított meg. Ez utóbbiak Kiss Ferenc lelkészképző intézeti igazgatóhoz küldendők be.

— **A katolikusok helyzete Franciaországban.** A francia katolikusok nap-nap után érzik, hogy ismét nagy vallási harcot kell majd végigküzdeniök. Maurice Barres ugyan az Echo de Paris-ban folyvást az „Union sacrée“-ről ír hangzatos cikkeket s arra hivatkozik, hogy a hareteren a katonák közt a legmelegebb bajtársi viszony van. De azért a katolikus táborban mindjobban kevesbecdik azok száma, akik a „szent egység“-ért továbbra is hajlandók volnának rettenetes áldozatokat hozni, midőn ugyanakkor a páholy és a liberalizmus minden eszközt megragad az egység lerontására. Erről panaszkodik Judet az Eclair-ban, Maurras és Dimier az Action Française-ben. Ugyanezzel a kérdéssel foglalkozik Baussard a Revue Pratique d'Apologétique augusztus 15-iki számában. A szerző állást foglal Barrés taktikája ellen, mert ennek az lesz a következménye, hogy végül a katolikusokra hárul majd minden szenvedés. A Latapie-eset kapcsán rámutat az antiklerikális irány beestelen haremodorára és hangoztatja, hogy a kormány e harc láttára mélyen hallgat. Majd azt fejtegeti, hogy a katolikusoknak szóval és írásban nagyobb erővel kellene küzdeniök és adatokkal bizonyítja, hogy Olaszországban ma az Egyház és a pápa ellen ugyanaz a harc folyik, mint amely Franciaországban. Baussard az antiklerikálisok ellen való küzdelem erősítése végett azt ajánlja, hogy a francia katolikusok dolgozzanak együtt vagy legalább lépjenek érintkezésbe szövetségeseik és a semleges országok katolikusaival. Végül hangoztatja, hogy noha elismerik, hogy Németország katolikusai a múltban e téren érdemes munkát végeztek, a jövőben mégsem lehet a velük való együttműködésre gondolni.

— **Református segédlelkész** nevelői állást keres úri családnál helyben vagy vidéken. Elvállal akár elemista, akár polgárista fiúkat és leányokat. Cím a kiadóhivatalban.

— **Értesítésül.** Több lelkésztárs úr azon kérdéssel fordulván hozzám, hogy hivatalához hány példányt küldöttem — pár hónap előtt — az „Imádságok hadakozó katonáinkért“ c. kis imafüzetből. Az érdekelt kártárs uraknak e helyen hozom szives tudomására, miszerint a nagykarolyi, nagybányai, beregi és szatmári egyházmegyék kisebb népességű gyülekezetei részére 10—15 példányt, az itt nem említett többi egyházmegyékbe tartozó nagyobb népességű egyházak lelkészi hivatalaihoz 20—20 példányt küldöttem. Csupán egy nagyobb egyház lelkészi hivatalának megrendelésére küldtem 100 példányt. Az itt névszerint fel nem sorolt egyházmegyék kisebb népességű egyházaiba pedig egyáltalában nem küldöttem. Szamosújlakon (u. p. Szamos-sályi, Szatmár vármegye). 1915. évi szeptember 25-én. V. Zs. ref. lelkész.

— **Sajtóhibajegyzék.** Lapunk múlt számában a következő tömeges sajtóhiba maradt „A főiskolai könyvtár jövője“ című cikkben:

911. I. I.	1. hasáb felülől	7. sor	figyelemben helyett figyelembé olvasandó.
" I. I.	" "	10. "	historikumával h. historikumánál.
" I. I.	" "	21. "	a h. s.
" I. I.	alulról	6.	belső h. becsü.
" I. I.	" "	5.	érzésü h. értékü.
" I. I.	" "	4.	növendékek h. nemzedékek.
" I. II.	felülől	19.	lerött h. lezárt.
" I. II.	" "	19.	adataim h. adatai.
" I. II.	alulról	15.	ügyis h. mégis.
" I. II.	" "	14.	révalítások h. aktualitások.
" I. II.	" "	11.	helyzete h. helyzetét.
912. I. I.	felülől	1.	múzeumok h. unikumok.
" I. I.	" "	2.	esinos h. egyszersmind.
" I. I.	" "	11.	könyvtárrendezésre h. könyvtárrendezés címén.
" I. I.	" "	14.	tervezése h. szervezése.
" I. I.	" "	26.	„is már“ törlendő.
" I. I.	alulról	3.	mink h. a tételt.
" I. I.	felülől	1.	biztosításáról h. biztosításánál.
" I. II.	alulról	13.	mi h. semmi.
" I. II.	" "	12.	másnak h. nincsenek.
" I. II.	" "	11.	vagy h. mert.
" I. II.	" "	2.	hogy h. ha.
913. I. I.	felülől	12.	„hogy“ után kimaradt „az állam“.
" I. I.	" "	14.	államosítások h. államraison.
" I. I.	" "	24.	szükségben h. szükségletet.
" I. I.	alulról	11.	egyszerű h. egyetemi.
" I. I.	" "	8.	is h. és.
" I. II.	felülől	7.	téve h. tegye.
" I. II.	" "	14.	minisztériumnak h. municipiumok.
" I. II.	" "	21.	kielégítésén h. kielégítését.
914. I. I.	" "	5.	szellemi h. egyetemi.
" I. I.	" "	6.	videam h. videant.

— **Lelkeszi házakhoz** ügyes varrónő ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban.

— **Kápláni állást keres** 2 évi gyakorlattal bíró segédlelkész. Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők.

— **Előfizetőink és hirdetőink** figyelmét felhívjuk, hogy a kiadóhivatalt érintő mindennemű levelezések, reklamációk, hirdetési díjak stb. kifejezetten Nagy László kiadóhivatali intéző Debrecen, városi nyomda címére küldendők.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

ORGONA !!

Nagyváradon, fő-utca 51/15.

UJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ládával. Biztos működéséért még a legnedvesebb templomban is kezeskedem.

ORGONÁIM az elképzelhető könnyedségű játszás-móddal birnak és mindamellett az egyes sipok a leggyorsabb játszás mellett is **precizen** azonnal megszólalnak.

Elvállalok továbbá

régi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legjutányosabb árban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

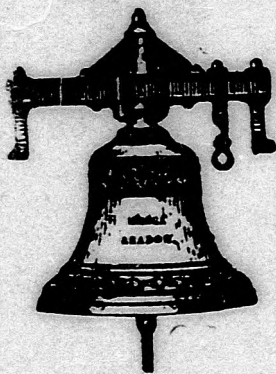
Alapított 1840.

Alapított 1840.

Hönig Frigyes

gőzüzemre berendezett harang és
ércöntődéje, szivattyugyár

ARAD, RÁKOCZI-UTCA 11—28. SZÁM.

Ajánlja cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel bármely más haranggal szemben egy azon hang előállításánál 3—46% suly és ármegetakarítás éretik el. Kitzűnő jó hang és tartóságáért több évi jótállás.

Legkedvezőbb fizetési feltételek.

Forgatható és igen könnyen lódithato vas harang folszerelések, melyekkel egy ember több harangot huzhat és tűzmentes vas-álványokkal. Régi harangoknak vas-szerelésre ala kítását, avagy azoknak csekély fölülfizetés mellett uj harangokkal való folszerelését.

Képes árlapok és költségvetések kívánatra
ingyen és bérmentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami éremmel kitüntetve.

Löfkovits Arthur

— orás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok

nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Harmadik kiadásban

Most jelent meg

a hazai protestáns egyházak nagy imádságírójának

Szolnoky Gerzson-nak

Háborus idők

imádságos könyve

hadbavonultak és azok családjai számára című munkája.

Tartalmaz 55, a gyorsan változó viszonyok között is minden alkalomra és úgy a katonák mint az itthonmaradottak számára megfelelő imádságot, ezenkívül zsol-tárokat és dicséreteket.

A 160 oldalra terjedő 12¹/₂ × 8¹/₂ cm. nagyságú, zebbe tehető imádságos könyvnek bolti ára díszes kemény kötésben 1 kor., 10 darab vételnél 90 fillér, 100 darab vételnél 75 fillér.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.